

Likestillings- og
diskrimineringsombudet

NOTAT

Anonymisert versjon av ombudet uttalelse

Sakens bakgrunn

Vektene ved butikk X oppdaget Y da hun var i ferd å ta med seg varer fra butikk X uten å ha betalt i 25. februar 2009. Hun skrev umiddelbart under på at hun forsøkte å ta meg seg varene urettmessig. Politiet kom på bakgrunn av dette til stedet, og Y ble tatt med til Stovner politistasjon for avhør. Y godtok et forenklet forelegg.

Y er kinesisk. Hun hevder at hun ikke har forstått hvilke prosessuelle rettigheter hun har hatt i forbindelse med avhøret. Y mener hun ville ha forstått sine rettigheter dersom hun hadde blitt tilbudt tolk. Y mener videre hun ikke ville ha skrevet under på forenklet forelegg hvis hun kjente konsekvensene av å skrive under, og at hun i en eventuell straffesak ville kunne blitt frikjent. Hun hevder at dette ville ført til at henne livssituasjon i etterkant ville ha vært en annen. Ys påstand er at hun har blitt stilt dårligere på grunn av etnisitet, fordi hun ikke ble tilbudt tolk under politiavhøret.

Oslo politidistrikt avviser Ys påstand om at hun ikke ble tilbudt tolk i forbindelse med politiavhøret. Oslo politidistrikt hevder det fremgår av avhøret at Y ble spurt om hun hadde behov for tolk. Ifølge politiet svarte hun nei til tilbudet. I tillegg vurderte etterforskeren som tok avhøret at Y snakket "... *'greit' norsk*". Tolk ble derfor ikke tilkalt. Politiet hevder Ys forklaring under avhøret bar preg av at hun hadde forstått det som ble sagt, og at hun ga adekvate svar.

Rettslig grunnlag

Ombudet kan gi uttalelse om et forhold er i strid med diskrimineringsloven eller ikke, jf. diskrimineringsombudsloven § 3 tredje ledd, jf. § 1 annet ledd nr. 2.

Diskrimineringsloven forbyr direkte og indirekte forskjellsbehandling på grunn av etnisitet, nasjonal opprinnelse, avstamning, hudfarge, språk, religion eller livssyn, jf. loven § 4 første ledd. Med indirekte diskriminering menes enhver tilsynelatende nøytral bestemmelse, betingelse, praksis, handling eller unnlattelse som fører til at personer på grunn av forhold som nevnt over blir stilt særlig ufordelaktig sammenliknet med andre.

Diskrimineringsloven gir ingen ubetinget rett til individuell tilrettelegging i form av rett til tolk. Det betyr at et spørsmål om en språklig tilrettelegging av offentlige tjenester må vurderes som et spørsmål om indirekte diskriminering, jf. ot. prp. 34 (200432005) s. 93:

”Indirekte diskriminering skiller seg fra direkte diskriminering ved at den i en viss utstrekning forutsetter en sammenlikning av grupper av personer. Personer tilhørende en etnisk gruppe kan komme systematisk dårligere ut som en følge av strukturer, samfunnsordninger, regler eller praksis som slår uheldig ut i forhold til gruppen.”

I saker utenfor arbeidslivet kreves det at den indirekte forskjellsbehandlingen fører til at gruppen stilles *særlig ufordelaktig* sammenlignet med andre, jf. diskrimineringsloven § 4 tredje ledd.

Dersom det foreligger omstendigheter som gir grunn til å tro at det har skjedd diskriminering, skal det legges til grunn at diskriminering har funnet sted, ”hvis ikke den som er ansvarlig for handlingen, unnlåtelsen eller ytringen sannsynliggjør at det likevel ikke har skjedd diskriminering”, jf. diskrimineringsloven § 10.

En påstand om diskriminering er ikke nok til at ombudet kan konkludere med at det er ”grunn til å tro” at diskriminering er skjedd. Påstanden må støttes av andre opplysninger eller sakens omstendigheter for øvrig.

Ombudets vurdering

Hendelsen som ligger til grunn for saken, reiser spørsmål etter straffeloven. Ombudet har ikke mandat til å uttale seg om den delen av saken. Det ombudet kan ta stilling til, er om Y er utsatt for indirekte diskriminering på grunn av etnisitet, ved at hun angivelig ikke ble tilbudt tolk under avhør på Stovner politistasjon.

Dersom ombudet kommer til at Y ikke ble tilbudt tolk, blir spørsmålet om slik manglende språklige tilrettelegging i så fall medførte at hun, og andre i samme situasjon, blir stilt ”særlig ufordelaktig” sammenlignet med andre brukere.

Det første ombudet må ta stilling til, er om Y ble tilbudt tolk under avhøret på politistasjonen eller ikke. I henhold til regelen om delt bevisbyrde i diskrimineringsloven § 10, er det Y som må føre bevis for at det er grunn til å tro at Oslo politidistrikt har brutt diskrimineringsloven. Som det fremgår over, er det ikke nok at det fremsettes en påstand om diskriminering. Det følger av diskrimineringslovens forarbeider at en påstand må underbygges av hendelsesforløpet og sakens ytre omstendigheter for at det skal være grunn til å tro at diskriminering har funnet sted.

Y sier at hun ikke ble spurt om tolk da hun kom til politistasjonen. Politiet opplyser at Y ble tilbudt tolk ved starten av avhøret, men at hun takket nei. Politiet opplyser at behovet for tolk i tillegg ble vurdert av etterforsker.

Partene er altså uenige om faktum her. Det følger av forarbeidene at påstand mot påstand ikke er nok til å ansvarliggjøre noen etter loven. Ombudet mener Y ikke har underbygget sine påstander med andre opplysninger som gir grunn til å tro at diskriminering har skjedd. Det er heller ikke andre holdepunkter i saken som støtter Ys påstand. Ombudet kan derfor ikke se at det er tilstrekkelig sannsynliggjort at Y ikke ble tilbudt tolk under avhøret.

Likestillings- og diskrimineringsombudet finner på bakgrunn av dette at det ikke er grunn til å tro at Y er utsatt for indirekte diskriminering på grunn av etnisitet under avhøret ved Stovner politistasjon.

Hvorvidt utfallet av straffesaken ville ha vært annerledes hvis det hadde vært tolk til stede under avhøret, blir en hypotetisk problemstilling som det ikke er mulig for ombudet å ta stilling til.

Bemerkning

Oslo politidistrikt har i sin redegjørelse redegjort for sin praksis for bruk av tolk under avhør. Oslo politidistrikt har opplyst at man ikke har egne retningslinjer for bruk av tolk. Det fremgår av redegjørelsen at Oslo politidistrikt har gjort en konkret vurdering av om tolk var nødvendig i denne saken. Ombudet mener likevel det er uheldig at Oslo politidistrikt, som benytter tolketjenesten i så stor grad, ikke har egne, generelle retningslinjer for bruk av tolk. Ombudet oppfordrer derfor Oslo politidistrikt til å utforme slike.

Konklusjon

Oslo politidistrikt har ikke handlet i strid med diskrimineringsloven § 4 om indirekte diskriminering på grunn av etnisitet under avhøret av Y.